

Årsberetning for 2014/15 og 2015/16 for Censorkorps i Matematik

Jon Johnsen

11. december 2017

Perioden

Denne beretning for Censorkorps for matematik vedrører de to akademiske år 2014/15 og 2015/16.

Dette skyldes til dels hensynet til at få indhentet et efterslæb i rapporteringen. Desuden har det en særlig interesse at lave en opgørelse for en toårs periode, da det i eksamensbekendtgørelsen er fastsat, at censorerne skal have censuropgaver mindst hvert andet år.

Rapporten her medtager også eksamener afholdt og evalueret af censorerne fra den 1. maj 2014, som på grund af nybeskikkelsen i april 2014 ikke naturligt kunne opgøres i rapporten for 2013/14.

I rapporteringsperioden har korpset betjent 5 af landets universiteter: AAU, AU, SDU, RUC og KU.

Kontakten til Institut for uddannelse og pædagogik, AU og Institut for naturfagernes didaktik, KU har ikke givet anledning til rapportering for disse i perioden.

Censorkorpset for matematik virker til i alt væsentligt at være velfungerende.

Lovgrundlaget

I perioden kom der *adskillige* nye eksamensbekendtgørelser, som havde ret komplicerede bestemmelser om deres ikrafttræden—jeg kan som for 2013/14 bedst beskrive udviklingen som **kaotisk**.

Rapporteringsperioden blev præget af bekendtgørelse nr. 1518 af 16. december 2013, som var et led i den såkaldte fremdriftsreform. Dens ikrafttræden var

1. januar 2014, men med *virkning* fra 1. september 2014—dog havde § 14 om tilmelding til prøver virkning allerede fra 1. juli 2014.

For censorkorpset indebar denne bekendtgørelse dog den fordel, at behovet for censorer til bachelorrapporter og kandidatspecialer derefterdags blev kendt i den første måned af hvert semester, således at også disse censuropgaver (som noget nyt) kunne fordeles i god tid.

Men allerede inden denne bekendtgørelse fik virkning, blev den ophævet. Det skete da vi fik bekendtgørelse nr. 670 af 19. juni 2014, som trådte i kraft 1. juli 2014. Denne fik virkning fra 1. juli 2014 for studiestartere, og fra 1. september 2014 for kandidatstuderende med suppleringskurser—og først fra den 1. september 2015 for alle øvrige studerende.

Ydermere trådte der igen nye regler i kraft den 10. juli 2016, nemlig bekendtgørelse nr. 1062 af 30. juni 2016. Men selvom denne principielt vedrører den sidste del af rapporteringsperioden frem til den 30. september 2016, så blev den meddelt universiteterne i løbet af juli 2016, og den nåede derfor ikke at få nogen praktisk betydning for censorerne ved sommereksamenen i 2016.

En undtagelse fra denne bekendtgørelses ikrafttræden den 10. juli 2016 er, at reglerne for placering og tilmelding til prøver og omprøver i den forrige bekendtgørelse stadig er i kraft indtil universiteterne har indført lokale regler derom, hvilket de har fået pålagt at gøre senest i august 2017. Jvf. § 62, stk. 3.

I lyset af dette forsatte morads vil jeg i resten af toårsrapporten blot referere til “eksamensbekendtgørelsen” uden nærmere angivelse, men lade det være underforstået, at det drejer sig om den på tidspunktet gældende. §-henvisninger er dog for simpelhedens skyld til den nugældende, medmindre andet fremgår.

Som tidligere vil jeg fremhæve spørgsmålet om censur ved eget fakultet eller universitet. I bekendtgørelsen hed det i perioden (frem til den 10. juli 2016):

Censorerne må ikke være ansat ved det universitet, eller ved det fakultet, hvis universitetet er opdelt i hovedområder, hvor de skal virke som censorer, medmindre der er tale om en anden uddannelse/centralt fag, end det censoren forsker og underviser ved. Universitetets bestyrelsesmedlemmer, rektor, dekaner, institutledere og andre i tilsvarende stillinger kan dog ikke virke som censorer ved universitetet. Det skal i videst muligt omfang undgås, at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden (gensidig censur).

Bestemmelsen har ikke givet anledning til problemer i perioden.

Senere skærpelse

For en god ordens skyld vil jeg gentage, at ovenstående er blevet erstattet af klarere og langt *strammere* regler i §53 af den nye bekendtgørelse (nr. 1062 af 30. juni

2016). Fra den 10. juli 2016 gælder nemlig, at

- Censorer ikke må være ansatte ved det universitet, hvor de skal virke. Endda må de ikke have været ansatte i op til 2 år forud for censorgerningen.
- Censorer må ikke være adjungerede professorer/adjungerede lektorer på det universitet, hvor de skal virke.
- Bestyrelsesmedlemmerne for et universitet kan ikke virke på samme universitet som censorer.

Hvornår regnes man så for at være *ansat* ? Efter mine oplysninger anses man som arbejdstager i Danmark for at være ansat i alle tilfælde—pånær når man kan føre bevis for at være honorarlønnet.

Dette bevis består i at godtgøre, at man opfylder de følgende tre betingelser:

- Arbejdsgiveren har *ikke* instruktionsbeføjelsen. (Det vil sige, at både “hvor”, “hvornår” og “hvordan” kontrolleres af arbejdstageren.)
- Man er hyret til en konkret opgave, hvis løsning afslutter hvervet. (Der må ikke være en aftale om en gentagelse af arbejdet næste dag/uge/måned/år, hverken specificeret eller indtil andet meddeles; og endda ikke en implicit forventning om gentagelser af nogen art.)
- Man bliver betalt efter regning. (Man kan få et honorar pér afholdt foredrag; men ikke eksempelvis få løn for 10 timer til dækning af ens arbejde med at forberede og afholde foredragene.)

Censorgerningen er derfor honorarlønnet, da alle tre krav åbenlyst er opfyldt.

På institutterne vil det derfor være formålstjenligt, at man i fremtiden nøje overvejer om hver enkelt extramurale fagperson kan gøre mest gavn som ekstern underviser eller som censor. De nuværende regler tillader ikke længere at benytte dem på begge måder.

Korpsets anvendelse

Opgørelsen er udført for eksamenerne afholdt i juni 2014 og i de akademiske år 2014/15 og 2015/16 til og med 30. september 2016, idet alle eksamener og reksamener fra sommeren 2016 må anses for gennemførte på dette tidspunkt.

Anvendelsen af det nye korps ved sommerekksamen 2014 er altså medtaget her i rapporten for 2014/15. Dette er, som tidligere nævnt i rapporten for 2013/14, fordi det vil være både det enkleste og det mest retvisende.

I de 29 måneder fra maj 2014 til og med september 2016 viser allokeringen, at 193 af de daværende 220 censorer, svarende til 88%, har været benyttede (en eller

flere gange). Dette tal er principielt ikke helt tilfredsstillende, fordi censorerne skal benyttes mindst hvert andet år (iht. bekendtgørelsens §52). Men i matematik er der mange tekniske discipliner, så i praksis opleves korpsets lejlighedsvist som snævert ved allokeringen. Samlet set tyder det på, at korpset er tæt på at have ideel størrelse.

Blandt de 85 aftagercensorer har 78 været i funktion som censorer, dvs. 92%. Sammenlignet med de ovenstående 88% er der tale om mindre overrepræsentation af de extramurale censorer. Dette er en glædelig udvikling bort fra forholdene i årsrapporten for 2013/14.

I 2014/15–2015/16 har kun 83 virket som censorer på mere end et universitet. Dette svarer til 38% af korpset (men 43% af de benyttede censorer). Misforholdet er stadig stort men dog bedre end tidligere (2010-12: 26%, 2012/13: 16%, 2013/14: 18%). Det bør stadig udbedres ved at undgå, at et fåtal af censorerne har mange censuropgaver—det vil igen sige **inddragelse af flere** af censorerne.

Talt med multiplicitet er censorerne blevet benyttet i alt 1355 gange i de 29 måneder, hvad der svarer til 7,0 gange i gennemsnit for de 193 benyttede censorer. Da perioden er på 29 måneder, så vil det nok være mere retvisende at se det i forhold til de 5 berørte semestre, hvilket giver 1,4 gange/semester/censor.

Men ud af de 220 censorer var der 51, som havde 0–1 opgave i perioden. Derimod havde hele 43 censorer 10 eller flere opgaver; altså 43 med mindst 2 opgaver per semester. Dette er en uhensigtsmæssig skævvridning af opgavefordelingen, som blev opdaget og delvist afhjulpet undervejs. Men igen er konklusionen, at der bør tilstræbes **inddragelse af flere** af censorerne.

Rapportereingsfrekvensen var sølle 73,6%, da jeg efterfølgende har modtaget 988 evalueringsskemaer fra censorerne vedrørende 1343 eksamener. Tidligere var frekvensen 78% i 2010/12, 89% i 2012/13 og 79% i 2013/14. Perioden vedrører denne gang 2 år, så der er desværre tale om et **stort tilbageskridt**. Dette hidrører fra tre universiteter. Niveauet burde i sagens natur ligge langt højere, så jeg skal igen opfordre alle universiteterne til at **sende samtlige skemaer** til censorformandskabet.

Kritik og ros

I toårs perioden har en del censorevalueringer rummet kommentarer, som samlet vidner om at eksamenerne i matematik stadig forløber generelt uden problemer.

Men en lidt større del af censorerne har været **kritiske** overfor flere universiteters **eksamensprocedurer**, **tvangstilmeldinger** og **sensorhoreringer**, jævnfør mine understregninger:

- Gav et retvisende billede af de studerendes udbytte af undervisningen.

- Godt tilrettelagt mundtlig eksamen. God eksamensform og gode spørgsmål.
- Fint forløb og projekt. Godt samarbejde med eksaminator. Mit første bachelor-projekt som censor.
- Velorganiseret eksamen.
- Nogle besvarelser med blyant var ret ulæselige. I særdeleshed én var virkelig ulæselig. Hvorfor tillades blyant ?
- God eksamensform. Alt OK.
- Jeg savner kursusbeskrivelse, forventninger til projektet, forudsætninger og/eller læringsmål. Ellers er det svært at sætte en fair karakter.
- Velfungerende eksamensform med hovedspørgsmål og bispørgsmål i form af tidligere stillet opgave.
- Gode sidespørgsmål. Veludført eksamen.
- Flere af de (dumpede!) studerende har givet udtryk for et sammenpresset program med eksamener tæt på denne, hvorfor deres forberedelse ikke havde været optimal.
- Godt forløb, velorganiseret.
- Alt for mange studerende mødte ikke op til eksamen.
- Fint, god tid til at rette projektet.
- Den mundtlige eksamen fungerer optimalt med mulighed for både at evaluere teorigennemgang såvel som konkrete udregninger. Der har været en meget ensartet bedømmelse og eksamensgennemførelse hos de tre forskellige eksaminatorer.
- Et relativt svært emne i funktionalanalyse som projektemne.
- Jeg blev spurgt i god tid og fik et relevant materiale.
- Har foreslået kursusbeskrivelsen opdateres for bedre at afspejle de faktiske forhold. Længere [tid] til opgavegodkendelse er ønskelig.
- Eksamen blev afholdt som planlagt.
- Velfungerende eksamensform, hvor begge projekter til sammen dækker et bredt udsnit af faget/pensum.
- Fint kursus, hvor mundtlig eksamen er meget passende—og antallet af spørgsmål er det samme.
- Fint. (Det kommer mig for at [universitetet] har sat aflønningsnormen meget ned, fra 29 timer til 6 2/3 timer inkl. forsvar.)
- Fint fagligt niveau og problemfri eksamensforberedelse. Pensum og emne-forslag i god tid.
- Eksamen og censur er forøbet meget tilfredsstillende. Opgaverne var velformulerede og proceduren for pointgivning var klar for alle. Der var mistanke om eksamenssnyd, som blev videreformidlet til rette myndighed.
- Eksamen er stillet med klart formulerede kriterier for bedømmelse. Censor var involveret før eksamen ifm. godkendelse af opgaver. Karaktergivning forløb med udpræget enighed. Særdeles tilfredsstillende eksamen.
- Godt samarbejde.

- Godt eksamenssæt med varierende opgaver. Opgavesættet var suppleret med mange 'hints' så der var god mulighed for at komme igang med alle opgaver. Alligevel gav en opgave mange problemer. Vi valgte dels at tilgodese dem der havde problemer med opgaven, og ikke at straffe dem der havde brugt lang tid på den.
- Planmæssigt forløb. Variende typer af opgaver, der dækkede pensum fint.
- Godt samarbejde. Dygtig eksaminator. Det var nemt at eksaminere.
- Udmelding af tid, sted og antal studerende burde være kommet tidligere.
- Læringsmålene i kursusbeskrivelsen trænger til en opdatering: De beskriver et kursus, der leder frem til en skriftlig eksamen, men eksamen er mundtlig.
- Alt efter planen. Fint eksamenssæt. God evalueringsproces med høj enighed.
- Det mundtlige forsvar svarede til specialet og gav et retvisende billede af eksaminandens standpunkt.
- Gode opgaver, med god mulighed for at vurdere den enkeltes niveau. Desuden et meget fint censorforløb. De studerende tid til at løse opgaverne kan eventuelt sættes ned, hvis der ønskes en større differentiering i toppen af skalaen.
- Der var tale om en reeksamen med tvangstilmelding. Således dukkede kun 4 af 17 tilmeldte op. Det potentielle ressourcespild ved tvangstilmelding er enormt. Censorformanden bør overveje at kommentere på denne praksis overfor institutioner og ministeren.
- Alt godt. 4 kurser eksamineret flettet ind mellem hinanden. Lidt forvirrende, men håndteret særdeles godt.
- På skemaet "censor-honorar" skal vælges mellem projektenhed og bachelor-projekt. Det er ikke til ! Skriv gerne i opslaget for eksamen hvilke studerende den pågældende projekt-enhed er bachelor-projekt for.
- Det er vigtigt at skrive i forordet, hvilke dele af rapporten der tidligere har været del af en anden rapport. Det var gjort her. Fremlæggelse af projekt (30 min.) efterfulgt af spørgsmål og diskussion. Eksamen forløb særdeles tilfredsstillende for alle !
- Særdeles professionelt.
- Velstruktureret og grundig eksamen.
- Eksamen blev afholdt som planlagt og forløb godt.
- Velforberedte eksaminatorer. Forløb tilfredsstillende.
- Den gennemsnitlige samlede eksaminationstid var godt 30 minutter, hvilket jeg finder passende omfanget af kurset taget i betragtning. Imidlertid har jeg erfaret at [universitetet] kun aflønner for 20 minutter, hvilket jeg ikke finder tilfredsstillende.
- [He] is a good examiner and asks very challenging questions. However, he needs to be a little more patient before he selects the student that is to answer the question, in order to make sure the more shy student is heard. Otherwise a satisfactory exam.
- 20 minutters mundtlig eksamen er lidt kort tid til at vurdere et komplekst kursus.
- Usikkerhed og uklar information fra eksaminator om den konkrete eksamensform. Den praktiske afholdelse af eksamen forløb OK.
- God gruppeeksamen.
- Grundig eksamination med både fælles spørgerunde og individuelle præstationer ud fra trukne spørgsmål.

- Generelt et højt niveau. Forholdsvis kort tid til eksamination.
- Meget fint niveau og afholdelse af eksamen.
- Den mundtlige eksamen gav rig lejlighed til at differentiere mellem studerende i en stor projektgruppe.
- The examination has developed smoothly and correctly. Nothing unnormal to report here.
- Torsdag manglede tavleplads.
- Eksaminationen forløb tilfredsstillende.
- Eksamen forløb eksemplarisk. Godt kursus.
- Alt særdeles velfungerende.
- Alt helt udmærket.
- Tilsyneladende har [universitetet] ensidigt reduceret censornormerne, så et dobbelt-speciale udløser 7 censortimer. Selve niveauet er utilfredsstillende, og proceduren er helt uigennemsigtig.
- Stor variation i præstationerne.
- Alt forløb planmæssigt og uden nævneværdigt skred i tidsforbruget.
- Det var en smule forvirrende, at en studerende var anonym på karakterlisten. Han havde tilsyneladende hemmelig adresse. Men vi fandt ud af det.
- Alt forløb helt tilfredsstillende, på trods af vejleders sygdom.
- Flere studerende gav udtryk for uklare forventninger til eksamensformen med konkrete spørgsmål. Det på trods af, at informationen var tilgængelig på hjemmesiden.
- Hele forløbet har været særdeles tilfredsstillende. Eksamen foregik i god orden som aftalt mellem alle parter.
- Lyset gik ud hvert 10. minut !
- Den faglige del er fin nok. Men tilrettelæggelsen er ekstrem dårlig. Jeg mødte kl. 8 den 24. juni, og ingen studerende kom !
- Jeg blev udpeget som nød-censor med 24-timers varsel.
- Jeg ville gerne have haft bedre information i forvejen: Fik kun tilsendt den studerendes PDF-version af specialet og ingen officiel udgave. Fik ingen information om eksamensregler ved specialeforsvar (længde af den studerendes fremlæggelse, hvor megen tid til spørgsmål mv.) og kunne heller ikke finde den i studieordning, eksamensregler mv. på nettet. Fik ikke meddelt stedet for forsvaret (men hørte det dog fra vejlederen).
- Pudsig konstruktion med “stråmands-vejleder” og en egentlig vejleder. Det ville kunne give gnidninger under votering (dog ikke i dette tilfælde). Der er nærmest 2 censorer. Jeg foreslår at beskrive ansvarfordeling ml. vejlederne. Og beskrive stemmeret. Jeg fik fornemmelsen af, at den egentlige vejleder ikke havde nok at skulle sige (i mine øjne). Jeg savnede en beskrivelse af “rammerne” (hvor lang tid til specialet, rollefordeling mellem vejlederne, link til studieordning, ECTS, samarbejde med eksterne). Fx. som forord i specialet eller en mail sendt til censor.
- Kurset er en god introduktion til de mere abstrakte dele af [emnet]. [. . .] Men som 4.-års kursus forekommer det at være for let—især i lyset af at der næsten ingen topologi eller uendelig dimensionale vektorrum er involveret. Man kunne med fordel flytte kurset til et tidligere tidspunkt i kursusforløbet.

- Ambitionsniveauet er højt for kurset og de studerende lever generelt op til forventningerne. De skriftlige opgaver er velvalgte, men omfattende. Ligeledes er rettearbejdet omfattende.
- Eksamen forløb aldeles tilfredsstillende. De studerende var godt forberedte på formen og indholdet.
- Eksamineringen bar præg af lidt overfladiske spørgsmål med fokus på databearbejdning. Dybe spørgsmål mod teori og implikationer af modelvalg berørtes knapt, men nogle få kom der dog. Det var netop disse spørgsmål der gjorde det tydeligt, at eksaminanden ikke var så stærk i den teoretiske del af sit speciale.
- Tidsfrist for bedømmelse (3 uger) er urealistisk mht. alt papirarbejdet. Selve bedømmelsen gik OK. Eksaminator håndterede eksamen og bedømmelse rigtig godt med god inddragelse af censor.
- Ud af 14 tilmeldte mødte 1 (en) studerende op.

Som tidligere gengives de relevante af kommentarerne i årsberetningens specifikke dele, der tilsendes de enkelte institutter.

Eksaminander

I de evaluerede eksamener har der været mindst 10378 eksaminander (talt med multiplicitet). Det kan ikke opgøres mere præcist, da ikke alle censorer opgav antallet i skemaet—og så var rapporteringsfrekvensen som nævnt kun 74%.

Ankesager

Korpset har i perioden deltaget i 1 ankenævn i en klagesag med påstand om et for svært opgavesæt.

Som noget nyt kan det konstateres, at formandskabet i 2 tilfælde er blevet bedt om at udpege censorer til en ombedømmelse, efter at universiteterne har givet klagere medhold.

Høringer

I april 2015 blev formandskabet indbudt til en høring angående RUC's fællesregler og tilmeldingsregler. Efter at have set høringssvarene fra to andre censorformænd blev der ikke set nogen anledning til at formulere synspunkter i disse høringer.

I juni 2015 blev formandskabet indbudt til en høring om RUC's studieordninger med udgangspunkt i kombinationsuddannelsen i matematik og datalogi. Et svar blev sendt om overordnede forhold i studiets tilknytning til censorkorps.

I september 2016 var censorformændene indkaldt til et møde med rektoratet på RUC om benyttelsen af censorer til forskellige typer af eksamener. Af praktiske grunde blev der blot fremsendt nogle få skriftlige kommentarer til emnet.

Fra mere officielt hold har Danmarks Evalueringsinstitut henvendt sig på vegne af Uddannelses- og Forskningsministeriet med en spørgeskemaundersøgelse, som blev besvaret i februar 2016.

Endelig blev formandskabet i maj 2016 indbudt til at deltage i ministeriets høring angående et udkast til den eksamensbekendtgørelse, der har været gældende siden 10. juli 2016. En række kommentarer blev indsendt i den forbindelse; tilsyneladende med et positivt respons.

Fordeling af censuropgaver

Censuropgaverne fordeles iht. bekendtgørelsens § 52 af censorformanden. (Som noget nyt har det i perioden været nødvendigt at bede et dekanat om at indskærpe dette overfor en professor.)

I praksis indkaldes *forslag* til censorfordeling pr. 15. november og 1. maj fra institutterne på alle universiteter (desuden også pr. 1. oktober og 1. marts fra de kvartalsorganiserede). Derefter meddeler jeg snarest belejligt, hvorvidt forslaget kan godkendes, og hvilke ændringer der evt. er nødvendige.

Denne fleksible ordning forudsætter naturligvis, at man på **institutterne er villige til at** efterleve bekendtgørelsens krav om at

- censorerne i korpset skal **alle bruges regelmæssigt** (mindst hvert 2. år og ved flere universiteter), og
- **gensidig censur undgås** i videst muligt omfang.

Begge dele kunne tilgodeses enkelt, ved at man instruerer medarbejderne i at inddrage en **bred vifte af censorer** i forslagene; jvf. afsnittet “Korpsets anvendelse”.

Af hensyn til det første beder jeg direkte om, at man stiler mod at bruge aftagere censorer til 1/3 af opgaverne (hvilket tidligere var et formelt krav).

Udvidelser af korpset

Der er ikke i perioden foretaget ekstraordinære nybeskikkelser til korpset.

Meget usædvanligt har en studieleder forsøgt at få Styrelsen for Forskning og Uddannelse til at foretage en ekstraordinær beskikkelse (efter at jeg havde henlagt forslaget til den ordinære beskikkelse i 2018) ved at komme til at indsende et beskikkelsesforslag direkte til styrelsen. Forslaget blev afvist med henvisning til forretningsordenen i bekendtgørelsens §58, stk. 1, at beskikkelse sker efter indstilling fra *censorformanden*.

Undtagelsesvist er der foretaget ad hoc-beskikkelser af 3 fagpersoner i statistik og økonomi. Som i årsrapporten for 2013/14 kan disse henføres til vanskeligheder ved indkøringen af en kombinationsuddannelse.

Møder

I bekendtgørelsens § 52, stk. 3 hedder det at

“censorformandskabet medvirker til en løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet, ved mindst hvert andet år at afholde censormøder med censorerne i censorkorpset og kontaktmøder mellem universiteterne, herunder aftagerpaneler, og censorerne.”

I perioden så jeg ikke behov for disse møder, men hvis der blandt censorerne eller på institutterne ønskes møder af den art, så hører jeg gerne nærmere derom.

Derimod har der atter vist sig **konkrete behov** for at kommunikere hensigterne med (dele af) de nye eksamensbekendtgørelser ud til lærere, studieledere, institutledere og fakultetskontorer. Dette har jeg så gjort efter bedste evne — og jeg skal gerne gøre det igen, når behovet måtte opstå.

Med venlig hilsen

Jon Johnsen
Formand for Censorkorps for matematik